

2016. július

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Július 4.	11:01 UT	újhold
Július 12.	00:52 UT	első negyed
Július 19.	22:57 UT	telehold
Július 26.	23:00 UT	utolsó negyed

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap első felében nem megfigyelhető, 7-én kerül felső együttállásba a Nappal. 15-e után már megkísérelhető felkeresése napnyugta után az északkeleti látóhatár közelében. Láthatósága lassan javul, a hónap végén közel egy órával nyugszik a Nap után.

Vénusz: Hosszú idő után újra látható, fényesen ragyog napnyugta után az északnyugati látóhatár közelében. Láthatósága viszont alig javul az ekliptika horizonthoz viszonyított hajlásszögének előnytelen változása miatt. A hónap elején fél, a végén háromnegyed órával a Nap után nyugszik. Fényessége $-3,9^m$, átmérője $9,7''$ -ről $10,1''$ -re nő, fázisa $0,99$ -ről $0,97$ -ra csökken.

Mars: Egyre gyorsuló előretartó mozgást végez a Librában. Éjfél után nyugszik, az éjszaka első felében látható a délnyugati égen. A hónap folyamán tovább halványul, $-1,4^m$ -ről $-0,8^m$ -ra, látszó átmérője $16,3''$ -ről $13''$ -re csökken.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Leo csillagképben. Éjfél előtt nyugszik, az éjszaka első felében látszik fényesen a nyugati égen. Fényessége $-1,8^m$, átmérője $33''$.

Szaturnusz: Hátráló mozgást végez az Ophiuchusban, mely mozgás a hónap második felétől fokozatosan lassul. Az éjszaka első felében látható, hajnalban nyugszik. Fényessége $0,2^m$, átmérője $18''$.

Uránusz: Éjfél körül kel, az éjszaka második felében látható. Egyre lassuló előretartó mozgása 30-án hátrálóvá válik a Piscesben.

Neptunusz: A késő esti órákban kel. Az éjszaka nagy részében látható, hátráló mozgást végez az Aquariusban.

Kaposvári Zoltán

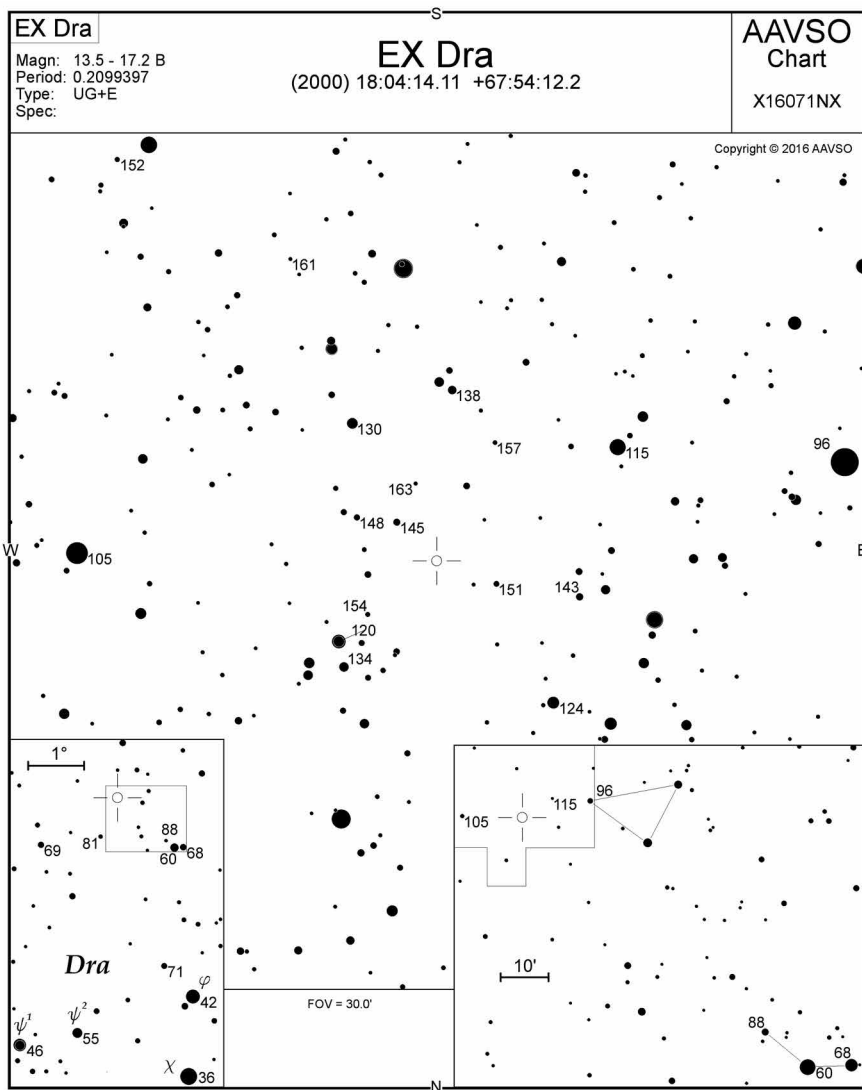
Az Aldebaran súroló fedése július 29-én

A csökkenő, 25%-os megvilágítottságú holdsarló ezen a reggelen elfedi a Hyadok néhány csillagát, sajnos a fedések zöme nappalra fog esni. A hajnali együttállás után a Hold végigvonul a halmaz csillagai között, 12:25 UT körül ér az Aldebaranhoz. Az ország nagy részén csak néhány ívperces közelséget lehet látni, de a fedés délnyugaton teljes lesz. A belépésre Pécssett 12:23:20 UT-kor kerül sor, nem egészen 8 perccel később 12:31:30-kor következik a kilépés. Kaposvár közelében lesz a súroló fedés sávja. A 60 fokos elongáció miatt a Hold és az Aldebaran is jól fog látszani a nappali égen. A csillag nagy mérete miatt akár néhány tizedmásodperces fedést vagy részleges fedést is láthatunk – például az ekkor épp zajló Meteor 2016 Távcsoves Találkozó helyszínéről.

Szabó Sándor

A hónap változócsillaga: az EX Dra

Ezúttal egy önmagában is aktívnak számító, átlagosan 20 naponként akár tíz napig is elhúzódó kitöréseket produkáló törpenóvára hívjuk fel a figyelmet. Az EX Dra egyik legjobban tanulmányozható katalizmus változó, amely fedési jelenségeket is mutat. A rendszer orbitális periódusa majdnem pontosan 5 óra, így a társ – a kitörés fázisától függetlenül – ugyanilyen időközönként fedi el az igen kompakt, mindössze $0,01 R_{\odot}$ méretű, ám $0,75 M_{\odot}$ tömegű fehér törpe főkomponenst, valamint a mintegy 85° inklinációjú akkréciós korong jó részét.

A mindössze fél óra alatt lezajló fedések mélysége és szimmetriája is változó: míg minimumban kb. 1,5^m-s, szabálytalanabb alakú, addig maximumban 2^m-t is meghaladó mélységű, szimmetrikus görbét mutatnak. Az EX Dra az NGC 6543 planetáris köd közelében, kis gyakorlattal könnyen azonosít-

ható környezetben található. A változó napi szintű, folyamatos észlelése a 13^m-t megközelítő maximális fényessége révén közepes távcsövekkel is elérhető vizuális célpontot, míg egy-egy fedésének végigkövetése akár hálás fotometriai programot jelenthet.

Bagó Balázs